

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

СТ А Н О В И Щ Е

От: проф. д.ю.н. Димитър Радев Радев, професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Обща теория на правото“ в Юридическия факултет на УНСС

Относно: конкурс за **доцент** по научна специалност „История на държавата и правото“, в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление „3.6 Право“ в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Публичноправни науки“ при Юридическия факултет на УНСС съгласно Решение на АС № 6/13.12.2023 г. и е обнародван в ДВ, бр. 4/12.01.2024 г.

Участвам като вътрешен член в състава на научното жури по конкурса, съгласно Заповед № 626/11.03.2024 г. на Заместник-ректора на УНСС. Видно от Протокола от заседание на научното жури за провеждане на конкурса от 13.03.2024 г. съм определен да изготвя становище, което представям. В конкурса е допуснат до участие един кандидат – гл. ас. д-р Нели Георгиева Радева.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

Д-р Нели Георгиева Радева е родена на 09.01.1982 г. в гр. Хасково. Средното си образование завършва в ГПЧЕ „Петко Каравелов“ в родния си град през 2000 г. От 2000 г. до 2005 г. е студент в Юридически факултет на УНСС, специалност „Право“ и се дипломира през 2005 г. През същата година се дипломира и като бакалавър с втора специалност „Счетоводство и контрол“ в УНСС. В ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2009 г. получава втора магистърска степен – „Българската история в балканския и европейския югоизток“. През 2018 придобива образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност История на правото („История на българската държава“) във ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, след защита на дисертационен труд на тема: „Прокуратурата в България (1880-2016 г.). Правно историческо проучване“.

Гл. ас. д-р Нели Георгиева Радева в периода 2008 – 2019 г. заема длъжност асистент, а от 2020 г. и понастоящем е главен асистент в катедра „Публичноправни науки“ при ЮФ на УНСС. Водила е упражнения и лекции по История на българската държава и по Основи на правото, Обща теория на правото, а от 2023 г. и по История на държавата и правото.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност:

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

В картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в УНСС са отчетени 580 т. при минимално необходими 400 т. за изпълнение на минималните национални изисквания, както и 559,9 т. при минимално необходими 320 т. за изпълнение на допълнителните изисквания за УНСС. Постигнати са не само, а са и надвишени минималните прагове по всички необходими групи критерии.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Що се отнася до качествените изисквания – представена е подробна Карта за изпълнението им, а всичко това е съобразено и Политиката на университета и с Принципите на оценка (които също са представени сред документацията).

Предоставените материали от гл. ас. д-р Нели Радева в рамките на конкурсната процедура показват изпълнение на количествените и качествените изисквания за заемане академичната длъжност „доцент“ съгласно Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

В рамките на предварителна процедура за преценка на готовността за хабилизация, Съветът по хабилизация на УНСС е дал положително становище за съответствието с изисквания на УНСС.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност за всеки кандидат поотделно

Гл. ас. д-р Нели Радева преподава дисциплините „История на държавата и правото право“ (лекции и упражнения), „Основи на правото“ (лекции) и Българско обичайно право (лекции). Водила е и упражнения по „История на българската държава и право“ и „Обща теория на правото“. Участва в един научноизследователски проект. През последните пет академични години е изпълнила, нещо повече надвишила е изискуемата се аудиторна натовареност. Автор е на едно учебно помагало – „История на българската държава и право. Учебно помагало за студенти по право“. Гл. ас. д-р Нели Радева е високо ценен и уважаван преподавател.

От дадените оценки от студентите и изготвените учебни материали е видно високото ниво на учебно-преподавателските умения на гл. ас. д-р Нели Радева.

Преподавателският опит на кандидата е в областта на обявения конкурс и напълно отговаря на изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент“.

5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Изследователската дейност на кандидата д-р Нели Радева е насочена преимуществено към тематиката на Българското обичайно наказателно право. За участие в конкурса тя е представила една монография, една студия, публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд и общо осемнадесет други публикации –

статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове и едно учебно помагало със заглавие „История на българската държава и право.

В картата за качествени изисквания научният труд „По някои въпроси за българското обичайно наказателно право“ е посочен като хабилитационен на основание чл. 24, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ. Цитираната публикация представлява цялостно, всестранно и задълбочено изследване на основен теоретичен проблем на Историята на българската държава и право и представлява монография. Тя съдържа съществени научни приноси без да повтаря съществуващи научни изследвания. Изпълнени са качествените изисквания по конкурса.

Монографията „По някои въпроси за българското обичайно наказателно право“ се състои от увод, четири глави, заключение и библиография, обемът ѝ е от 265 страници, като библиографията обхваща 121 източника. Трудът безспорно притежава характеристиките на монографично изследване: съдържа пълно и всестранно изследване на Българското обичайно наказателно право, не повтаря съществуващо знание, притежава разгърнато съдържание и изчерпателна библиография.

В началото на монографичния труд е разгледана прецизно и изчерпателно развитието на българското обичайно право в периода от създаването на Първата българска държава непосредствено до първите години след Освобождението.

Авторът прави подробен анализ на отделните извори от епохата на Средновековието и запазените наказателноправни обичаи на българите. Разгледани са юридически и неюридически извори, като: Крумовите закони, Отговорите на папа Николай I по допитванията на българите, Византийската и Славянска еклога, и др. От периода на Втората българска държава са проучени царските грамоти и международните договори. Направени са изводи, че част от нормите на обичайното право, в частност наказателно са санкционирани от централната власт.

Във втора глава е разгледано развитието на българското обичайно право в периода на османското владичество. Проследена е политиката на Османската империя за запазване на част от институциите на християнското население, включително и на нашите обичайноправни институти и разпоредби.

В следващата глава на изследването авторът проучва отделните обичайнонаказателни норми на балканските народи, както и на Русия. В резултат на това изследване е направен изводът, че е налице взаимното влияние на обичайните правни разпоредби на сърби, черногорци, албанци, румънци, турци и т.н.

В глава четвърта на монографичния труд са разгледани основните понятия на обичайното наказателно право, като: престъплението, вината и нейните форми: умисъл и непредпазливост, както и опита, съучастие и др. Българското обичайно наказателно право прави разлика по отношение на субекта на престъплението, в зависимост от това дали той е мъж, жена, роднина или чужденец. Изследвани са и отделните видове престъпления. Проучени са също и основанията за освобождаване от

наказателна отговорност. В същата глава са разгледани регламентирани от българското обичайно наказателно право наказания. Те биват: поправителни, възстановителни и опозорителни.

Заключението обобщава основните изводи от монографията.

Представените от гл. ас д-р Нели Радева научни публикации в количествено и качествено отношение отговарят на минималните национални изисквания в професионално направление 3.6 Право, съгласно ЗРАСРБ, и съответстват на условията за заемане на академичната длъжност „доцент” в съответствие с ППЗРАСРБ и допълнителните изисквания на УНСС.

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси на кандидатите

В тази част ще се спра основно на приносите в представения монографичен труд „По някои въпроси за българското обичайно наказателно право“. Изложението е задълбочено и представлява цялостно и всестранно изследване на Българското обичайно наказателно право. Трудът съдържа съществени научни приноси в областта на Историята на българската държава и право. Той има висока теоретична стойност и допринася за развитието на историкоправната наука. В българската историко-правната литература, по темата на монографията липсва подобно самостоятелно изследване.

Авторът прави подробен анализ на средновековните правни извори от времето на Първата и Втората българска държава и прилаганите наказателноправни обичаи. Проследена е и взаимовръзката между държавното писано и обичайното право.

Сполучливо е направен задълбочен анализ на връзката и взаимното влияние на писаното и обичайното наказателно право на отделните балкански държави.

Приносно значение има задълбоченото проучване на понятието престъпление според разбиранията на българския народ, използваните от него термини за наименоване на престъпното деяние в годините на османското владичество. Авторът акцентира върху факта, че някои деяния са преследвани и наказвани по обичай, но не и от османската държавна власт и обратното.

Изключително важно значение за историко-правната наука имат посочените изчерпателно основания за освобождаване на наказателна отговорност според Българското обичайно наказателно право.

Сериозни са положените усилия на кандидата да систематизира отделните видове престъпления. Направено е и детайлно проучване на предвидените по българското обичайно наказателно право наказанията. Обстойно са разгледани и видове наказания.

Трудът е написан на висок правен език, ясен, достъпен и задълбочен. Авторът не си е позволил да тълкува чужди мисли, а е изразил ясно и с творческа смелост своята научна и изследователска позиция. Следователно мога да обобщя, че представения монографичен труд е първото завършено и цялостно изследване в

теорията, посветено на Българското обичайно наказателно право.

Отделно от оценката ми за представения монографичен труд ще насоча внимание и към представените от кандидата за участие в конкурса студия, статии и доклади. Те свидетелстват за изградено научно любопитство и също се характеризират със значими научни приноси, и безусловно ще допринесат за развитие на историко-правната теория.

7. Основни критични бележки и препоръки към всеки кандидат поотделно

Могат да се посочат и някои слабости на труда. Например, авторът е могъл да обедини глава втора „Обичайното наказателно право XV – XVIII в.“ с глава четвърта “По някои отделни въпроси на нашето обичайно наказателно право”, която втора глава би могла да послужи за уводна част. Също така би могло да бъде направено по-задълбочено проучване на приложението на обичайното наказателно след Освобождението и постепенното ограничаване на приложението му.

Въпреки тези не особено съществени слабости, считам, че трудът е написан на висок правен език, издава отличен стил на автора, неговата богата обща и правна култура, задълбочена и проникновена мисъл, аналитичност, свобода на изразяване и отстояване на своите възгледи. Това е гаранция за бъдещи творчески успехи на автора.

Кандидатът отговаря и на формалните изисквания за участието в конкурса, така както са посочени изискванията на закона. От тази гледна точка и ведно с творческото постижение в труда, са налице всички законови предпоставки за получаването на академичната длъжност доцент по История на държавата и правото.

8. Заключение

На основата на изложеното и на представения от кандидата научен труд, както и допълнителните научни публикации, считам, че са налице законовите изисквания съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. В заключение давам изцяло положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Юридическия факултет на УНСС гл. ас. д-р Нели Георгиева Радева да бъде избрана да заеме академичната длъжност „доцент“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, научна специалност История на държавата и правото в Юридическия факултет на УНСС.

17.04.2024 г.

гр. София

Подпис:

(проф. д.ю.н. Димитър Радев)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

STANDPOINT

From: Prof. Dr of Legal Sciences Dimitar Radev Radev, professional field 3.6 Law, scientific specialty „General Theory of Law" at the Law Faculty of UNWE

About: Competition for **Associate Professor** in the Scientific Specialty "History of the State and Law" in the Field of Higher Education 3. Social, Economic, and Legal Sciences, Professional Field "3.6 Law" at UNWE.

9. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Public Law Sciences at the Law Faculty of UNWE in accordance with Decision No. 6/13.12.2023 and was published in the State Gazette, issue 4/12.01.2024.

I participate as an internal member of the scientific jury for the competition, according to Order No. 626/11.03.2024 of the Deputy Rector of UNWE. As evident from the Protocol of the meeting of the scientific jury for conducting the competition on 13.03.2024, I have been designated to prepare an opinion, which I hereby present. Only one candidate has been admitted to participate in the competition – Chief Assistant Dr. Neli Georgieva Radeva.

10. Short information about the candidates in the competition

Dr. Neli Georgieva Radeva was born on January 9, 1982, in Haskovo. She graduated her secondary education at the Foreign Language School "Petko Karavelov" in her hometown in 2000. From 2000 to 2005, she studied at the Law Faculty of UNWE, specializing in "Law," and graduated in 2005. In the same year, she also graduated with a bachelor's degree in "Accounting and Control" at UNWE. In 2009, she obtained a second master's degree in "Bulgarian History in the Balkans and Southeast Europe" from Paisii Hilendarski University. In 2018, she earned the academic and scientific degree of "Doctor" in the scientific specialty of History of Law ("History of the Bulgarian State") at St. Cyril and St. Methodius University, after defending her dissertation titled: "The Prosecutor's Office in Bulgaria (1880-2016): A Legal-Historical Study."

Chief Assistant Dr. Neli Georgieva Radeva served as an assistant professor from 2008 to 2019, and since 2020, she has been an associate professor at the Department of Public Law Sciences at the Law Faculty of UNWE. She has conducted exercises and lectures on Bulgarian state history, Fundamentals of Law, General Theory of Law, and since 2023, on

the History of the State and Law.

11. Fulfilment of the requirements for the academic position:

11.1. Fulfilment of the quantitative requirements

In the performance map for meeting the quantitative requirements for the academic position of "Associate Professor" at UNWE, 580 points were recorded, exceeding the minimum national requirements of 400 points, as well as 559.9 points compared to the minimum of 320 points required for UNWE's additional requirements. The achieved scores not only meet but also exceed the minimum thresholds for all necessary criteria groups.

11.2. Fulfilment of the qualitative requirements

Regarding the qualitative requirements, a detailed Performance Map has been presented, all of which are in line with the University's Policy and Assessment Principles (which are also included in the documentation).

The materials provided by Chief Assistant Dr. Neli Radeva within the framework of the competition procedure demonstrate compliance with both the quantitative and qualitative requirements for the academic position of "Associate Professor" according to the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and the Regulation for its Implementation.

As part of the preliminary procedure for assessing readiness for habilitation, the Habilitation Council of UNWE has issued a positive opinion regarding compliance with UNWE requirements.

12. Assessment of teaching and academic activities for each candidate separately

Chief Assistant Dr. Neli Radeva teaches the disciplines "History of the State and Law" (lectures and tutorials), "Fundamentals of Law" (lectures), and "Bulgarian Customary Law" (lectures). She has also conducted tutorials for "History of Bulgarian State and Law" and "General Theory of Law." Additionally, she has participated in a research project. Over the past five academic years, she has fulfilled, and even exceeded, the required teaching load. She is the author of a textbook titled "History of the Bulgarian State and Law: A Textbook for Law Students." Chief Assistant Dr. Neli Radeva is highly valued and respected as a lecturer.

The given ratings from students and the prepared teaching materials demonstrate the high level of teaching skills of Chief Assistant Dr. Neli Radeva.

The candidate's teaching experience is in the field of the announced competition and fully meets the requirements for the academic position of "Associate Professor."

13. A brief characterization of the submitted scientific works/publications:

Dr. Neli Radeva's research activity is primarily focused on the topic of Bulgarian customary criminal law. For the competition, she has submitted one monograph, one study, a published book based on her defended dissertation, and a total of eighteen other publications - articles and reports published in non-refereed journals with scientific review or in edited collective volumes, as well as one textbook titled "History of the Bulgarian State and Law."

In the map for qualitative requirements, the scientific work "On Some Issues of Bulgarian Customary Criminal Law" is indicated as a habilitation basis under Article 24, Paragraph 1, Item 3 of the LDASRB. The cited publication represents a comprehensive and in-depth study of a fundamental theoretical problem in the History of the Bulgarian State and Law and constitutes a monograph. It contains significant scientific contributions without duplicating existing research. The qualitative requirements for the competition are fulfilled.

The monograph "On Some Issues of Bulgarian Customary Criminal Law" consists of an introduction, four chapters, a conclusion, and a bibliography, with a total of 265 pages, and the bibliography covers 121 sources. The work undoubtedly possesses the characteristics of a monographic study: it contains a complete and comprehensive examination of Bulgarian customary criminal law, does not repeat existing knowledge, has detailed content, and a detailed bibliography.

At the beginning of the monographic work, the author precisely and exhaustively examines the development of Bulgarian customary law from the creation of the First Bulgarian State immediately to the first years after Liberation.

The author conducts a detailed analysis of the individual sources from the medieval era and the preserved criminal legal customs of the Bulgarians. Legal and non-legal sources are examined, including: Krum's laws, Pope Nicholas I's responses to inquiries from the Bulgarians, the Byzantine and Slavic Eclogues, etc. Royal charters and international treaties from the period of the Second Bulgarian State are also studied. Conclusions are drawn that part of the norms of customary law, especially criminal ones, are sanctioned by the central authority.

The second chapter explores the development of Bulgarian customary law during the Ottoman rule. The policy of the Ottoman Empire to preserve some of the institutions of the Christian population, including our customary legal institutes and provisions, is traced.

In the following chapter of the research, the author examines the individual customary criminal norms of the Balkan peoples, as well as Russia. As a result of this study, the conclusion is drawn that there is mutual influence of the customary legal provisions of Serbs, Montenegrins, Albanians, Romanians, Turks, and so on.

In the fourth chapter of the monographic work, the author examines the fundamental concepts of customary criminal law, such as: crime, guilt and its forms - intent and negligence, as well as attempt, complicity, etc. Bulgarian customary criminal law makes a distinction regarding the perpetrator of the crime, depending on whether they are male, female, relative, or foreigner. The various types of crimes are also studied. The grounds for exemption from criminal liability are also explored. The chapter also discusses the

punishments regulated by Bulgarian customary criminal law, which include corrective, restorative, and disgraceful punishments.

The conclusion summarizes the main findings of the monograph.

The scientific publications presented by Assoc. Prof. Dr. Neli Radeva meet the minimum national requirements in the professional field of Law, according to the LDASRB, both quantitatively and qualitatively, and comply with the conditions for holding the academic position of "Associate Professor" in accordance with the Regulation for its Application and the additional requirements of UNWE.

14. Synthesized assessment of the main scientific and scholarly contributions of the candidates

In this section, the focus will primarily be on the contributions made in the presented monograph "On Some Issues of Bulgarian Customary Criminal Law." The exposition is thorough and represents a comprehensive and extensive study of Bulgarian customary criminal law. The work contains significant scholarly contributions to the field of the History of the Bulgarian State and Law. It holds high theoretical value and contributes to the development of legal-historical science. In Bulgarian legal-historical literature, there is a lack of similar independent research on the topic of the monograph.

The author conducts a detailed analysis of medieval legal sources from the time of the First and Second Bulgarian States and the applied criminal legal customs. The interconnection between written and customary law is also traced.

A successful in-depth analysis is made of the relationship and mutual influence of written and customary criminal law in individual Balkan states.

The profound study of the concept of crime according to the understandings of the Bulgarian people during the years of Ottoman rule is of significant importance. The author emphasizes that some actions were prosecuted and punished according to custom but not by the Ottoman state authority, and vice versa.

Of utmost importance to legal-historical science are the exhaustively outlined grounds for exemption from criminal liability according to Bulgarian customary criminal law.

The candidate's efforts to systematize the various types of crimes are commendable. A detailed examination of the punishments provided for in Bulgarian customary criminal law has also been conducted. Various types of punishments are thoroughly explored.

The work is written in a high legal language, clear, accessible, and profound. The author has not allowed themselves to interpret others' thoughts but has clearly expressed their scientific and research position with creative courage. Therefore, I can summarize that the presented monograph is the first completed and comprehensive study in the theory dedicated to Bulgarian customary criminal law.

In addition to my evaluation of the presented monograph, I will also focus on the studies, articles, and reports submitted by the candidate for participation in the competition.

They demonstrate a developed scientific curiosity and also characterize significant scholarly contributions, undoubtedly contributing to the development of legal-historical theory.

15. Basic critical remarks and recommendations for each candidate separately

Some weaknesses in the work could be pointed out. For instance, the author could have merged Chapter Two, "Customary Criminal Law in the 15th – 18th Centuries," with Chapter Four, "On Some Specific Issues of Our Customary Criminal Law," where Chapter Two could have served as an introductory section. Additionally, a more in-depth study could have been conducted on the application of customary criminal law after the Liberation and the gradual restriction of its application.

Despite these somewhat inconsequential weaknesses, I believe the work is written in a high legal language, reflecting the excellent style of the author, their rich general and legal culture, profound and penetrating thought, analytical skills, freedom of expression, and advocacy of their views. This is a guarantee of future creative successes for the author.

The candidate also meets the formal requirements for participating in the competition, as the requirements of the law are met. From this point of view, along with the creative achievement in the work, all legal prerequisites for obtaining the academic position of associate professor in the History of the State and Law are fulfilled.

16. Conclusion

Based on the presented academic work and additional scholarly publications, I believe that the legal requirements according to the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and its implementing regulations are met. In conclusion, I give a completely positive evaluation and recommend to the esteemed academic jury to propose to the Faculty Council of the Law Faculty at UNWE that Chief Assistant Dr. Neli Georgieva Radeva be selected to occupy the academic position of “associate professor” in the scientific field 3. Social, Economic, and Legal Sciences, professional field 3.6 Law, scientific specialty History of the State and Law at the Faculty of Law of UNWE.

April 17, 2024

Sofia

Signature:

(Prof. Dr. of Law Sciences Dimitar Radev)